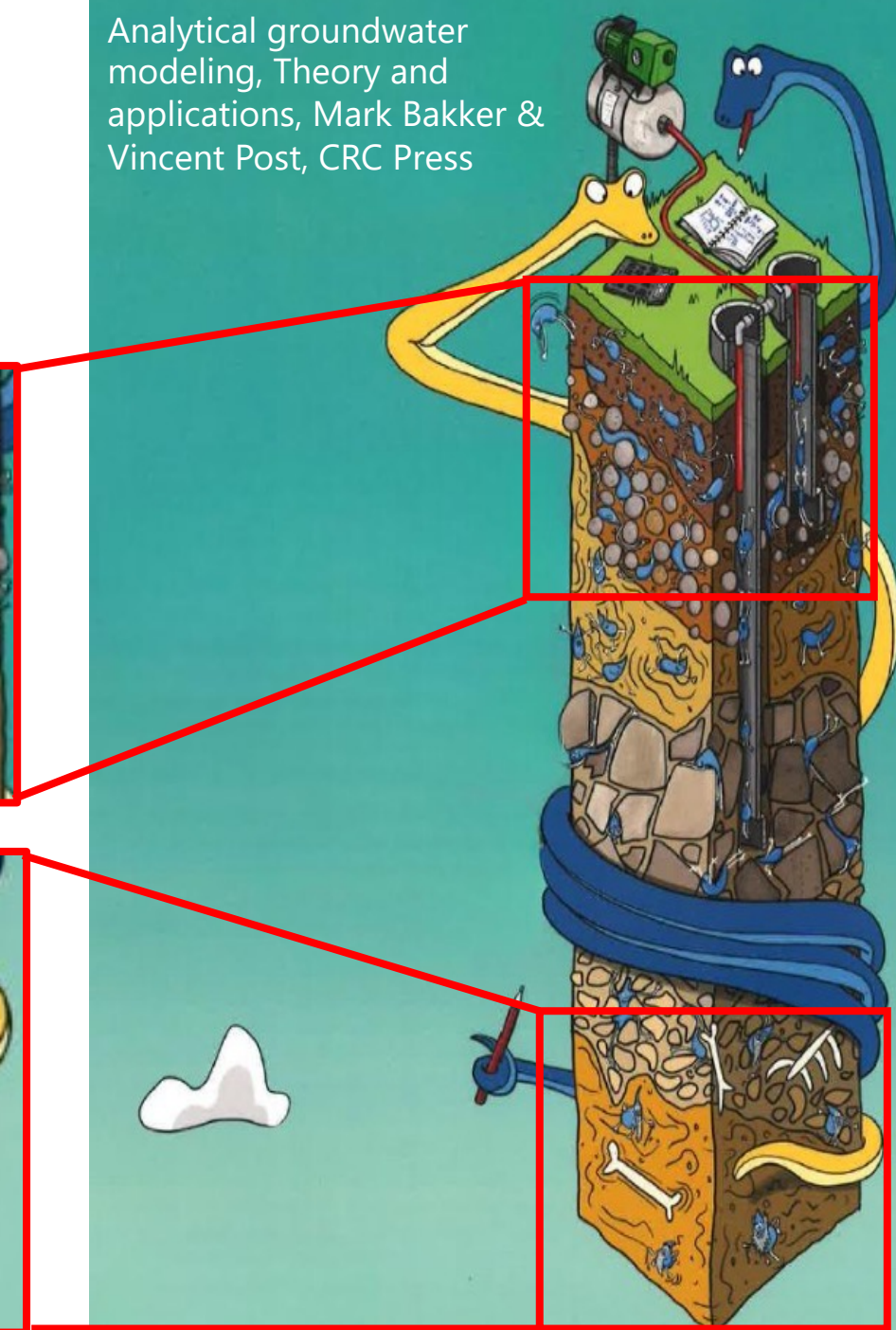
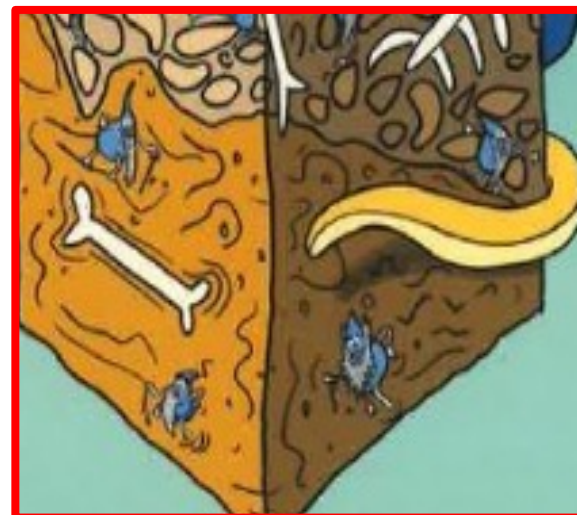

Anvendelse af grundvandskemiske data I kalibrering/validering af grundvandsmodeller

ATV Jord og Grundvand

7/2-2024

Troels Norvin Vilhelmsen
Thomas Wernberg
Tina Erenskjold Moeslund

Indhold

1. Beregning af "alder" i grundvandsmodeller
2. Anvendelse af grundvandskemiskedata i analyse af modelresultater
3. Anvendelse grundvandskemiske data i modelkalibrering
4. Andre udfordringer
5. Opsummering

Beregning af alder I grundvandsmodeller

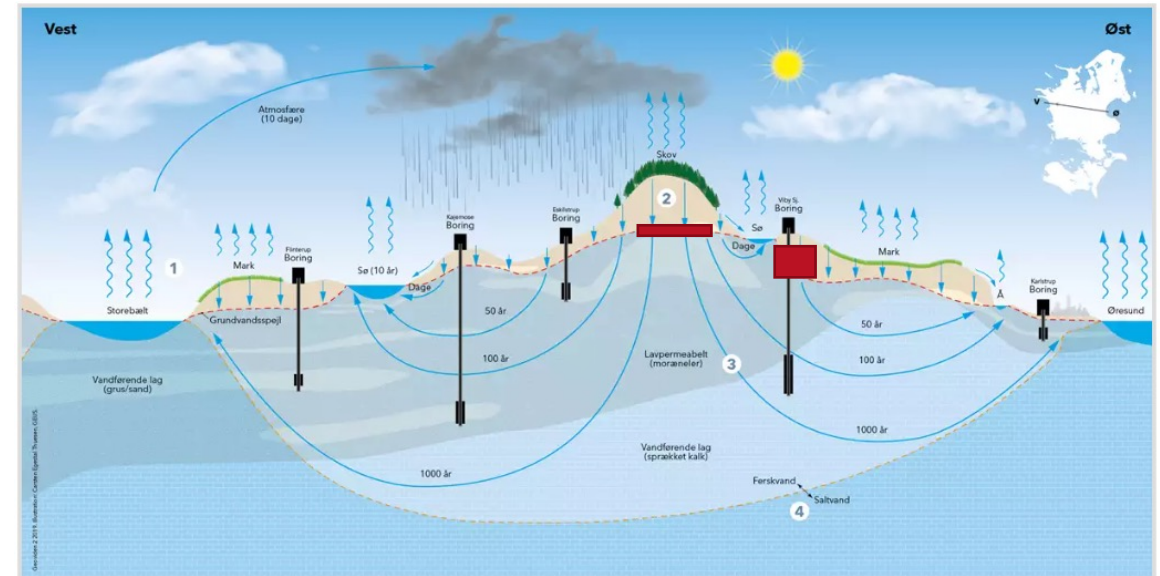
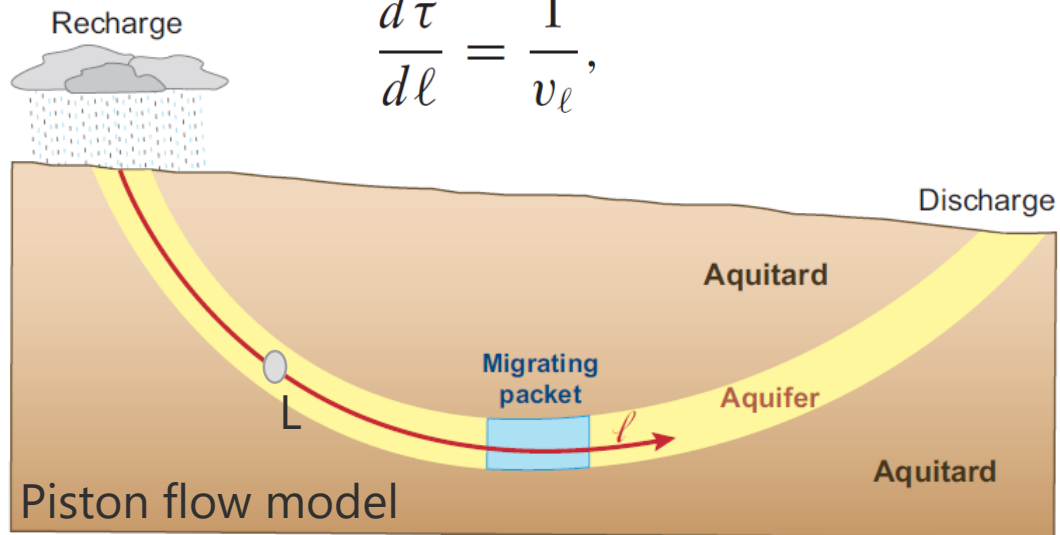
Partikel tracking

$$\frac{\partial}{\partial x} \left(K_{xx} \frac{\partial h}{\partial x} \right) + \frac{\partial}{\partial y} \left(K_{yy} \frac{\partial h}{\partial y} \right) + \frac{\partial}{\partial z} \left(K_{zz} \frac{\partial h}{\partial z} \right) - W = S_s \frac{\partial h}{\partial t}$$

$$q_{xx} \rightarrow v_{xx} = \frac{q_{xx}}{n_{eff}}$$

Darcy's lov

$$\frac{d\tau}{d\ell} = \frac{1}{v_\ell}$$

$$\tau(L) = \int_0^L \frac{d\ell}{v_\ell} = \frac{L}{\bar{v}_\ell}$$

Beregning af alder I grundvandsmodeller

Partikel tracking - massebalance

$$\tau = \frac{\sum_{i=1}^n (\rho V \tau)_n}{\sum_{i=1}^n (\rho V)_n}$$

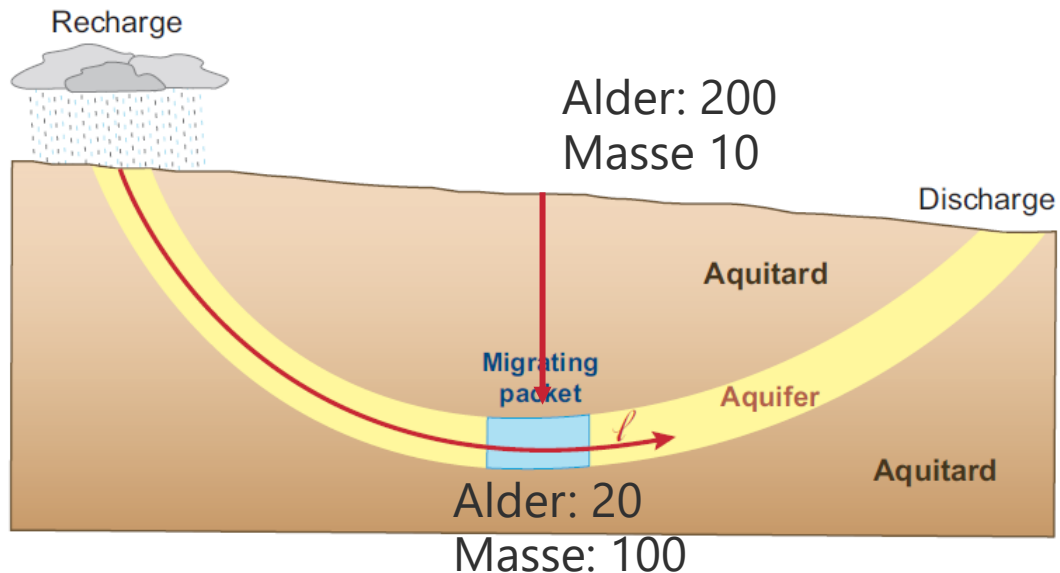
$$\tau = \frac{(\rho V \tau)_1 + (\rho V \tau)_2}{(\rho V)_1 + (\rho V)_2}$$

$(\rho V \tau)$ Produkt af masse og alder (mass age)

(ρV) masse

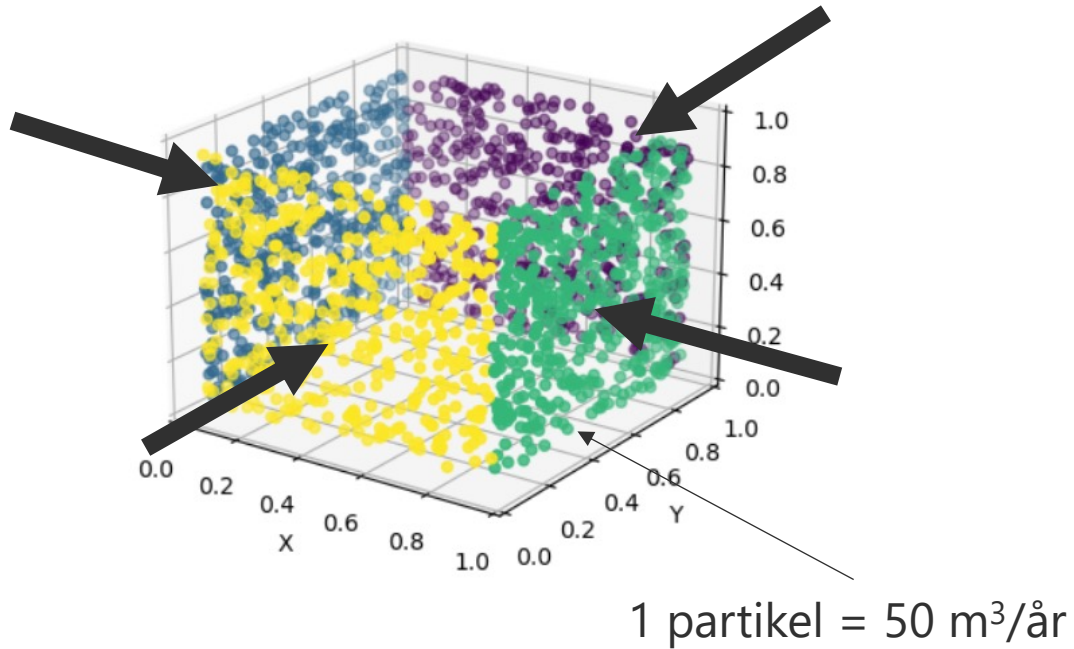
~~$$\tau = \frac{100 + 20}{2} = 60.0 \text{ år}$$~~

$$\tau = \frac{20 * 100 + 200 * 10}{100 + 10} = 36.37 \text{ år}$$

Beregning af alder I grundvandsmodeller

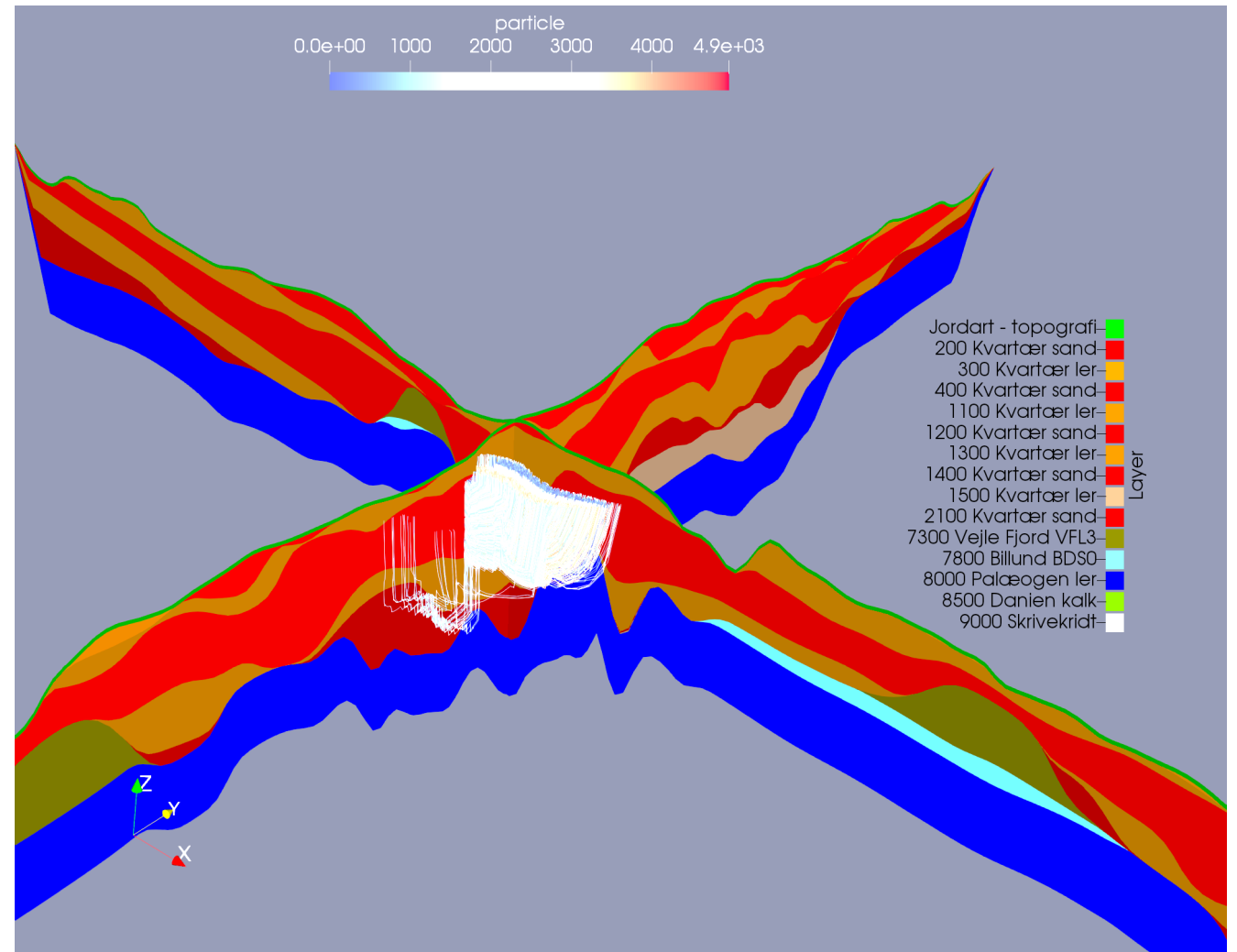
Partikel tracking - massebalance

Massebalance på celleniveau:

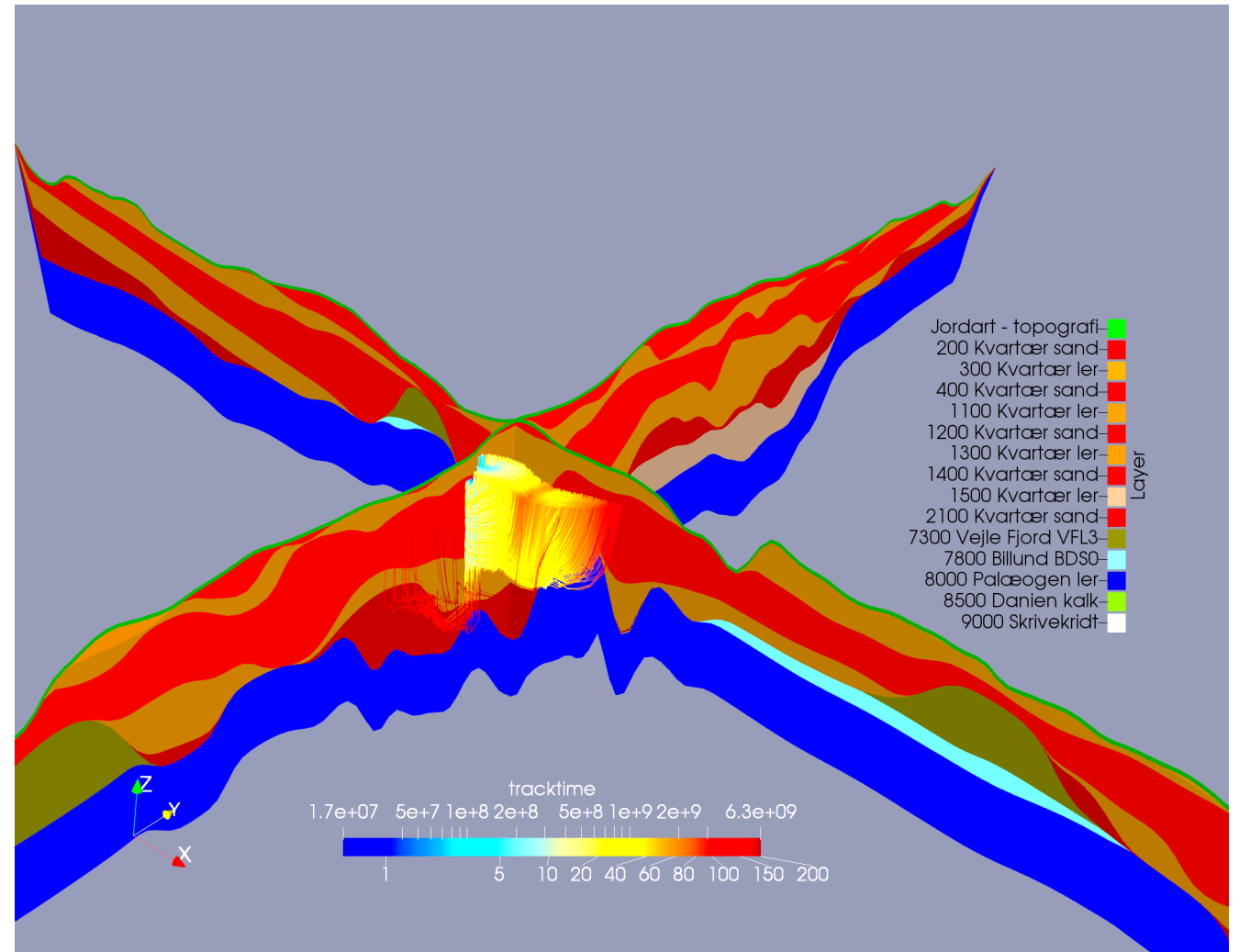
$$\sum Q_{flade} = Q_{well}$$

Partikler fordeles på baggrund af andelen af positivt flow på en given celleflade

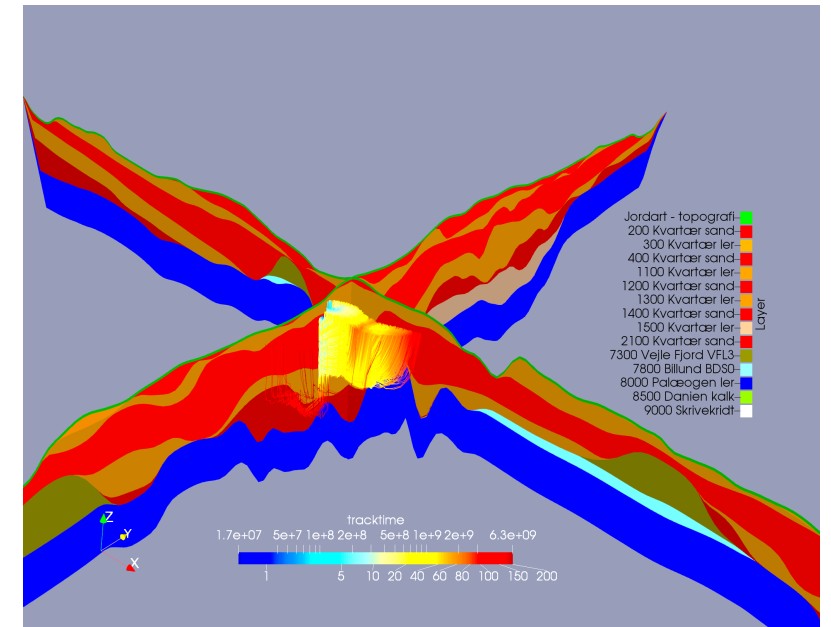
Beregning af alder i grundvandsmodeller

Partikel tracking - massebalance

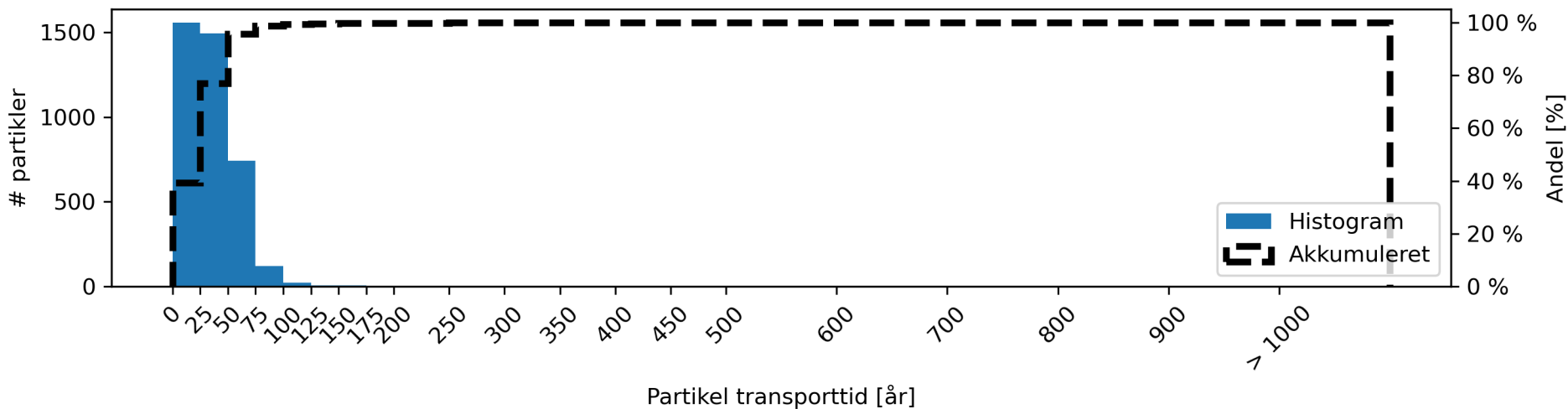

Beregning af alder I grundvandsmodeller

Partikel tracking - massebalance

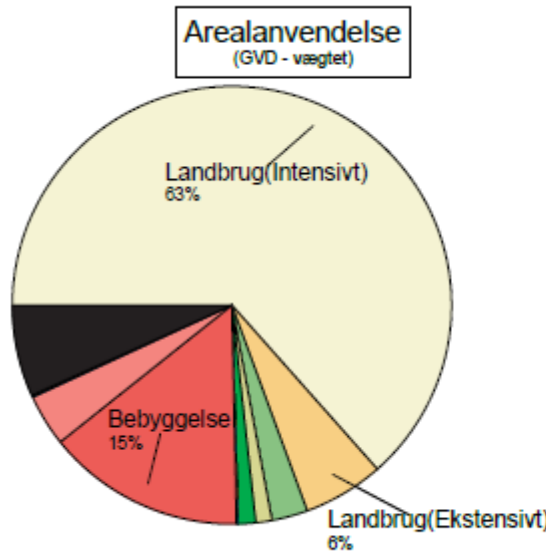
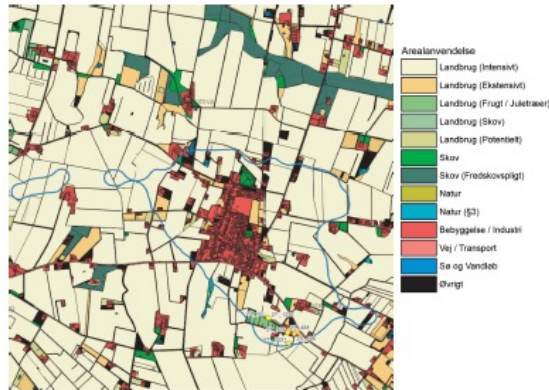

DGU 45. 1058

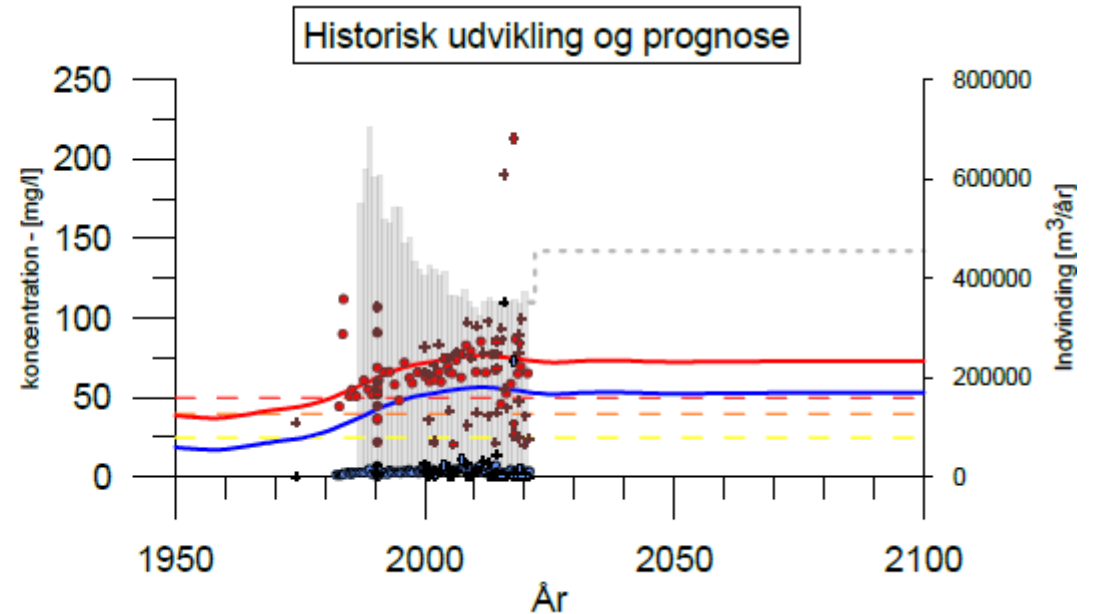
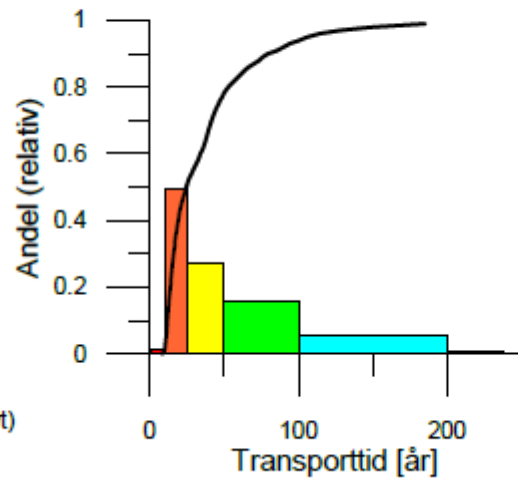
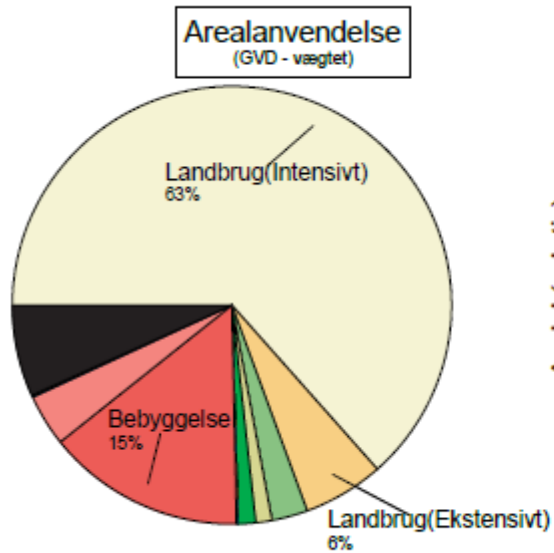
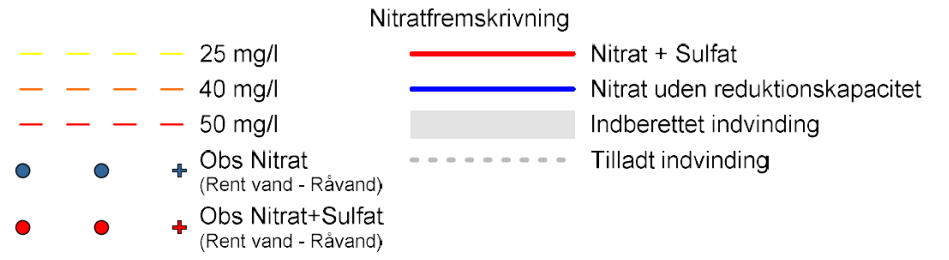
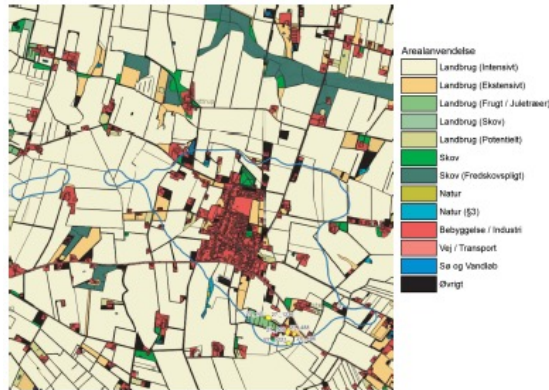
Beregning af alder I grundvandsmodeller

Partikel tracking – Nitrat prognoser

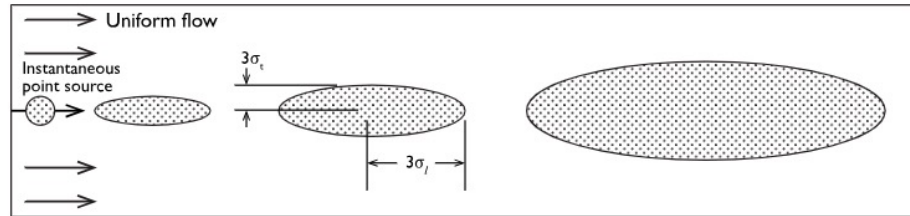
Beregning af alder I grundvandsmodeller

Partikel tracking – Nitrat prognoser

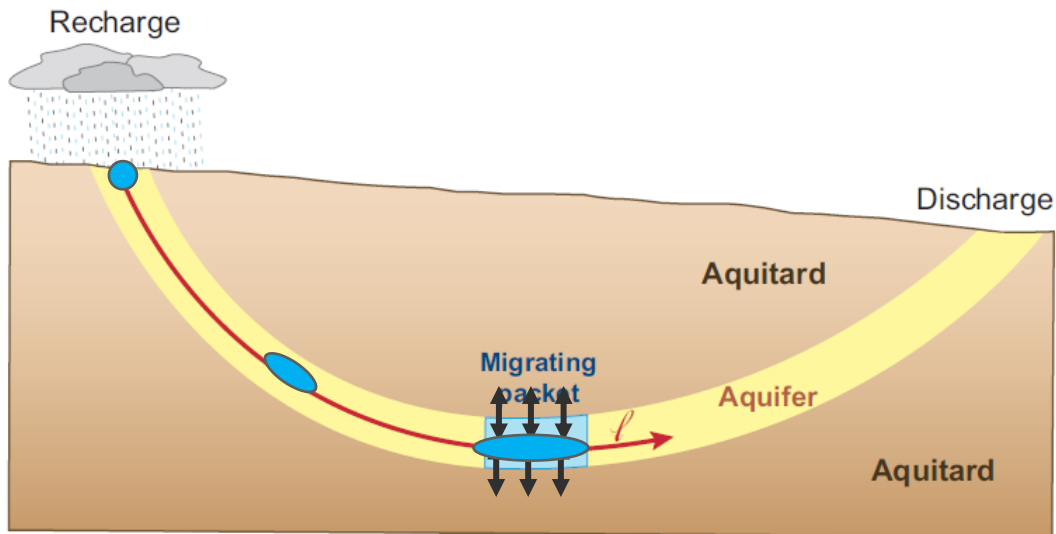
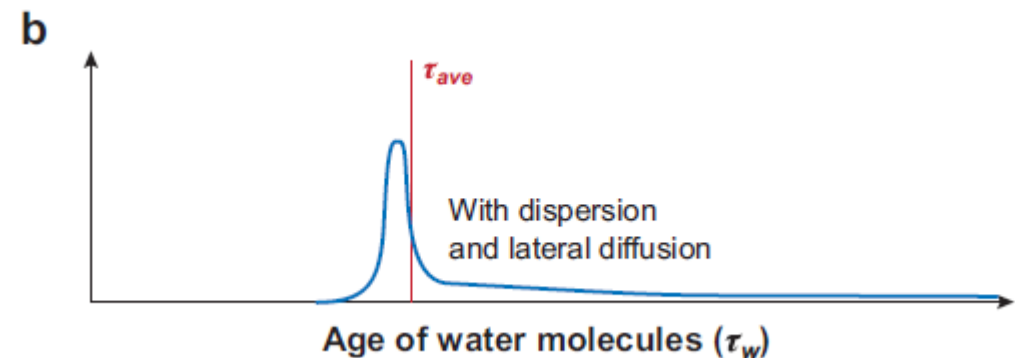
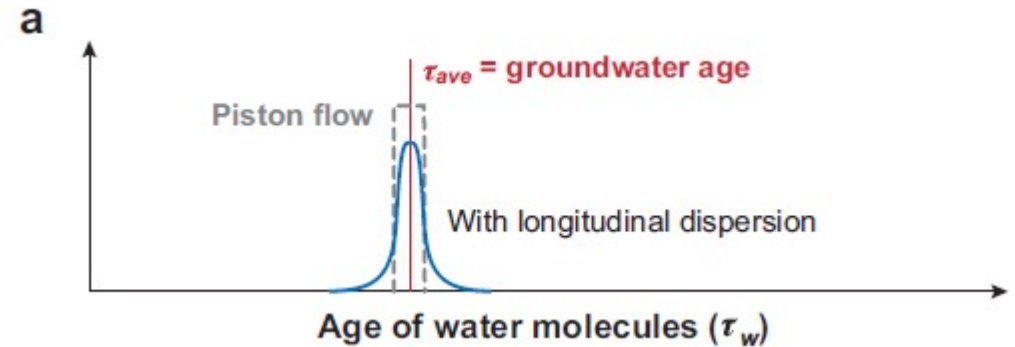

Beregning af alder i grundvandsmodeller

Alderskoncentration

(b)
Figure 9.5 Spreading of a tracer in a two-dimensional uniform flow field in an isotropic sand. (a) Continuous tracer feed with step-function initial condition; (b) instantaneous point source.

Beregning af alder I grundvandsmodeller

Alderskoncentration

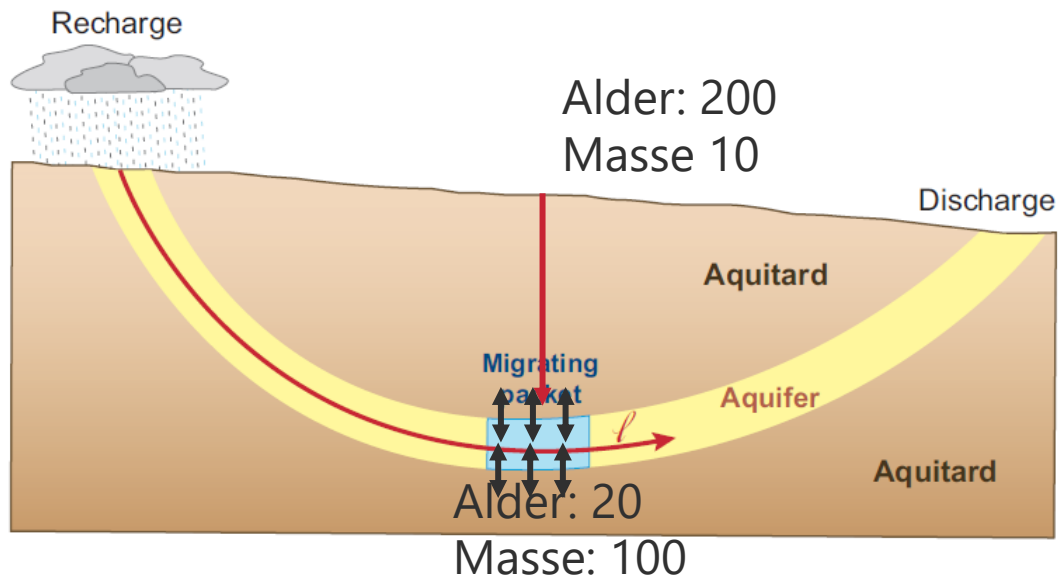
$$\tau = \frac{\sum_{i=1}^n (\rho V \tau)_n}{\sum_{i=1}^n (\rho V)_n}$$

$$\tau = \frac{(\rho V \tau)_1 + (\rho V \tau)_2}{(\rho V)_1 + (\rho V)_2}$$

$(\rho V \tau)$ Produkt af masse og alder (mass age)

(ρV) masse

$$\tau = \frac{20 * 100 + 200 * 10}{100 + 10} = 36.37 \text{ år}$$

$$\mathbf{J}^{\text{adv}} = \rho \mathbf{q} \tau = \rho \phi \mathbf{v} \tau.$$

$$\mathbf{J}^{\text{disp}} = -\rho \phi \mathbf{D} \cdot \nabla \tau,$$

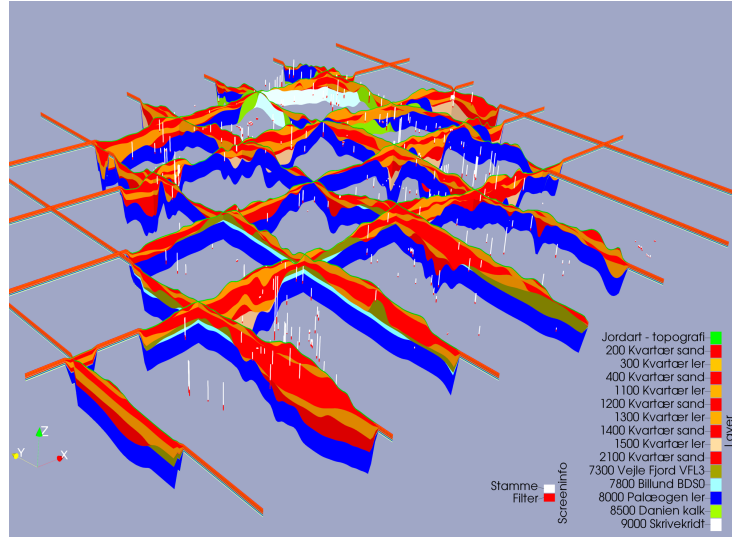
$$\frac{\partial \tau}{\partial t} = \nabla \cdot \mathbf{D} \cdot \nabla \tau - \nabla \cdot (\mathbf{v} \tau) + 1,$$

Kan løses med en stoftransportmodel (e.g. mt3d eller MODFLOW6 transport)

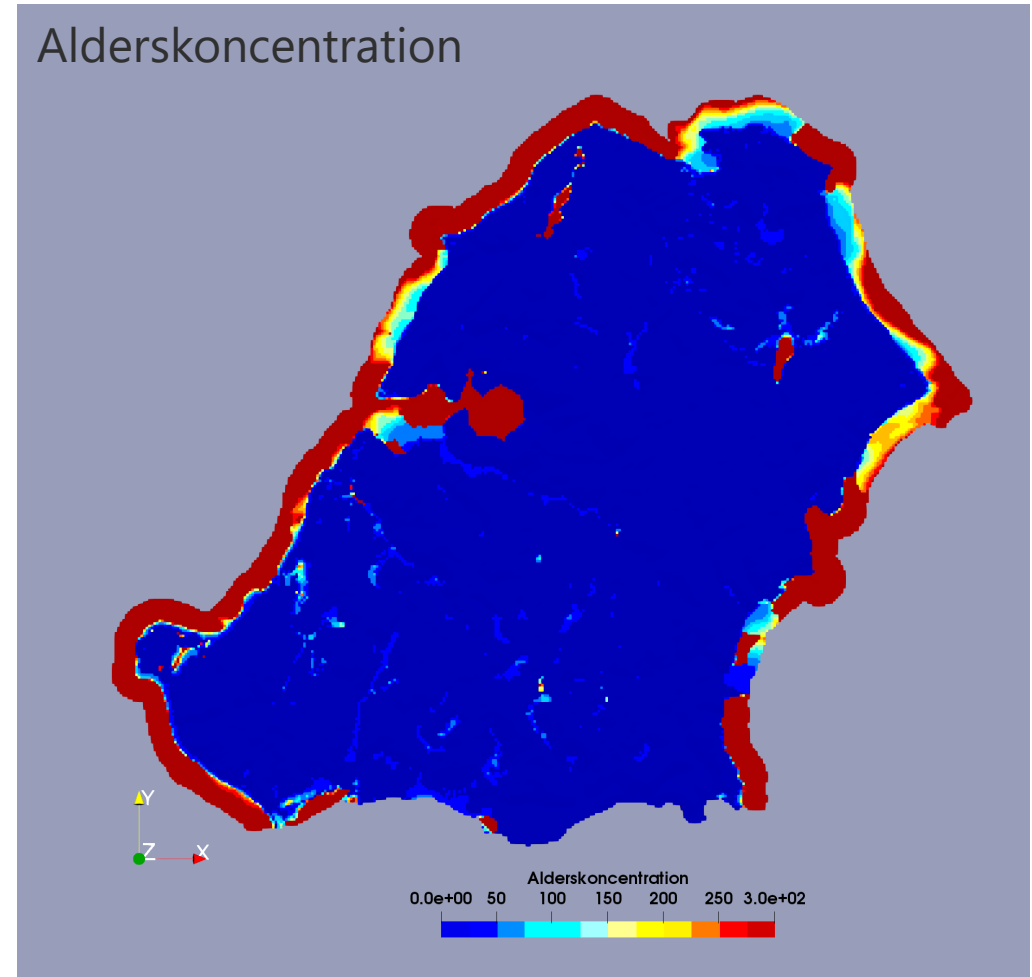
Eksempel fra Grundvandsmodellen for Salling (2023)

Modelopsætning Skærmkort - dæmpet
--- Modelafgrænsning

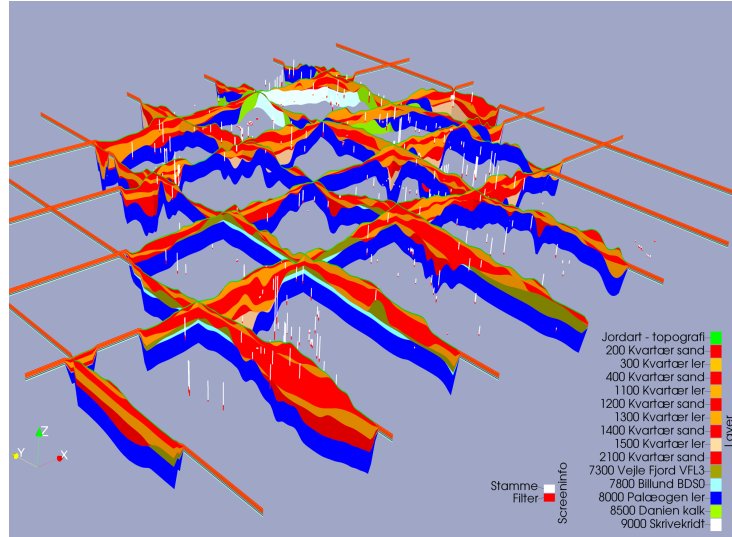
3D snit igennem modellens hydrostratigrafi sammenholdt med observationer med filtersætning

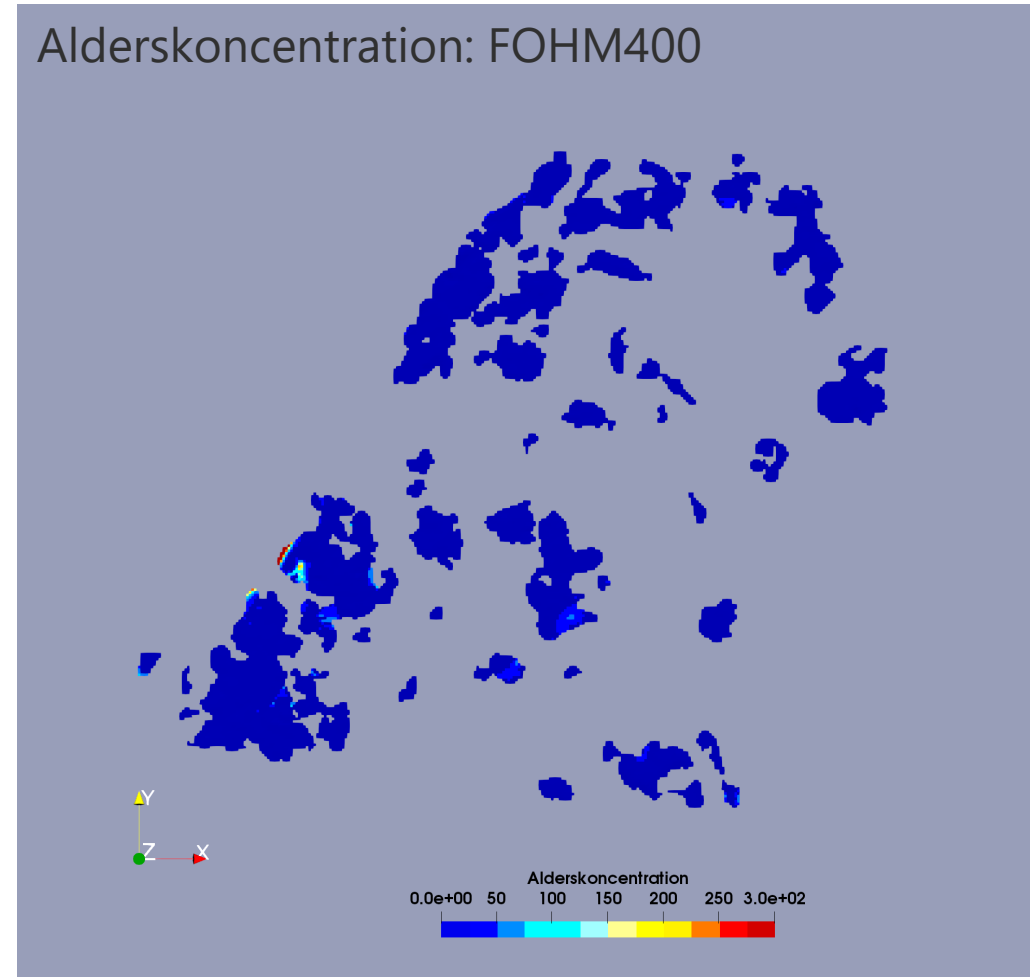
Eksempel fra Grundvandsmodellen for Salling (2023)

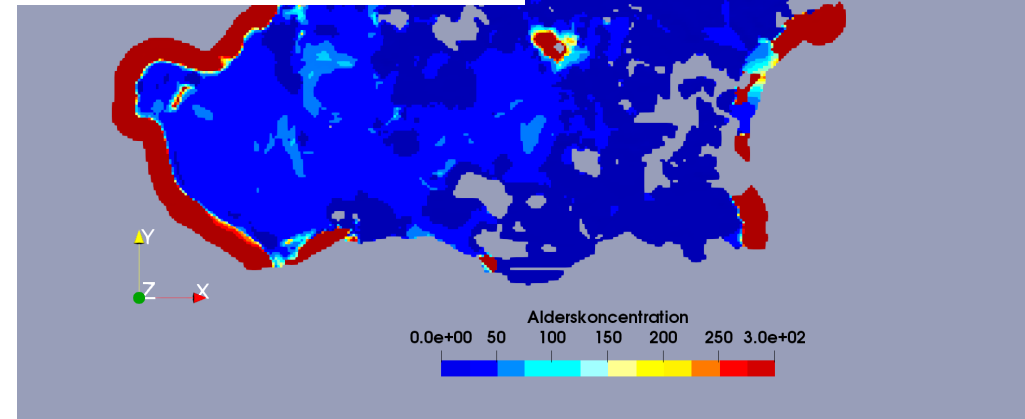
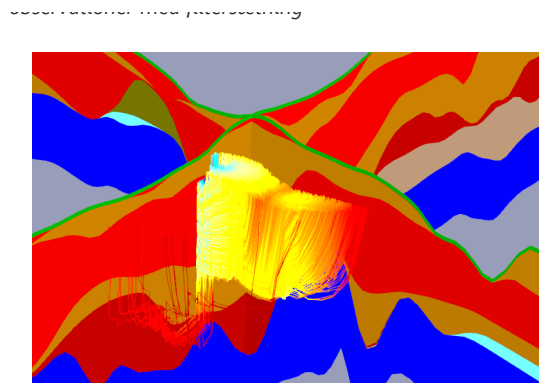
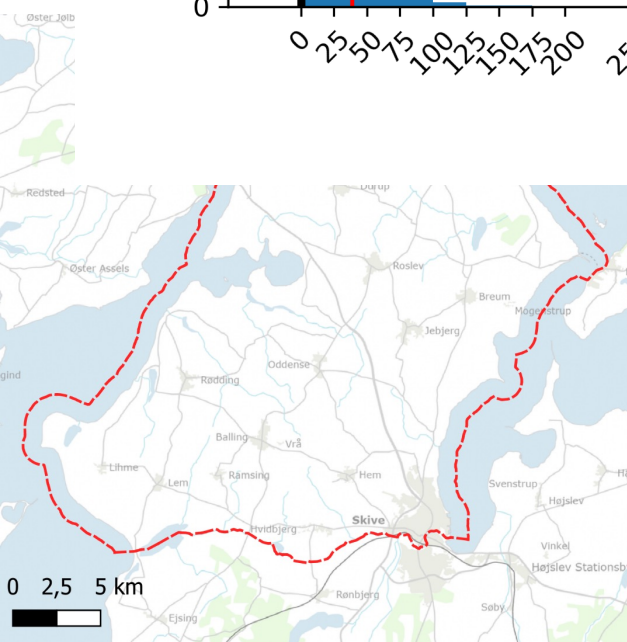
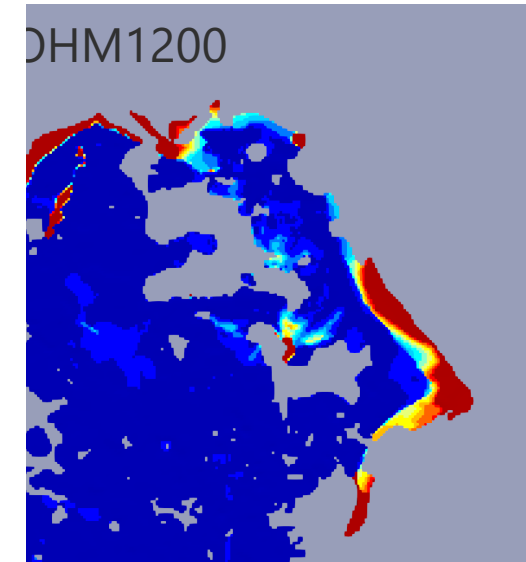
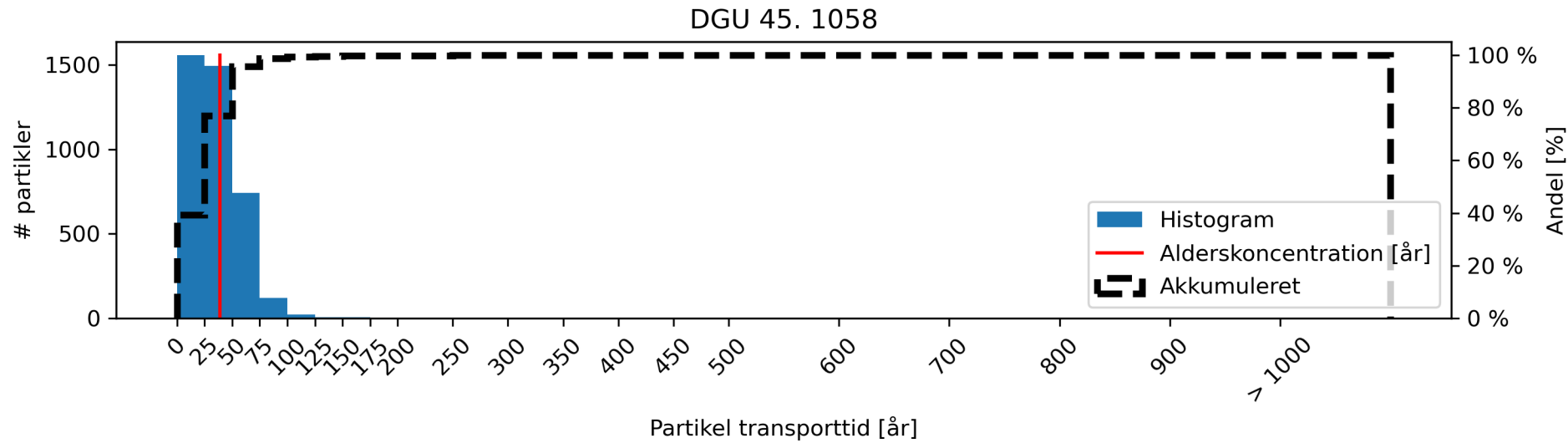
Modelopsætning Skærmkort - dæmpet
--- Modelafgrænsning

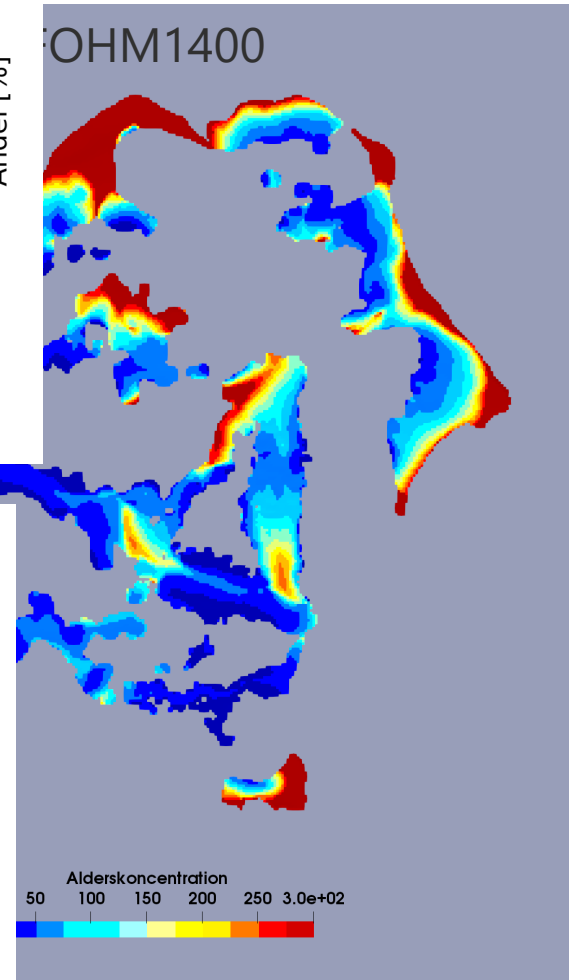
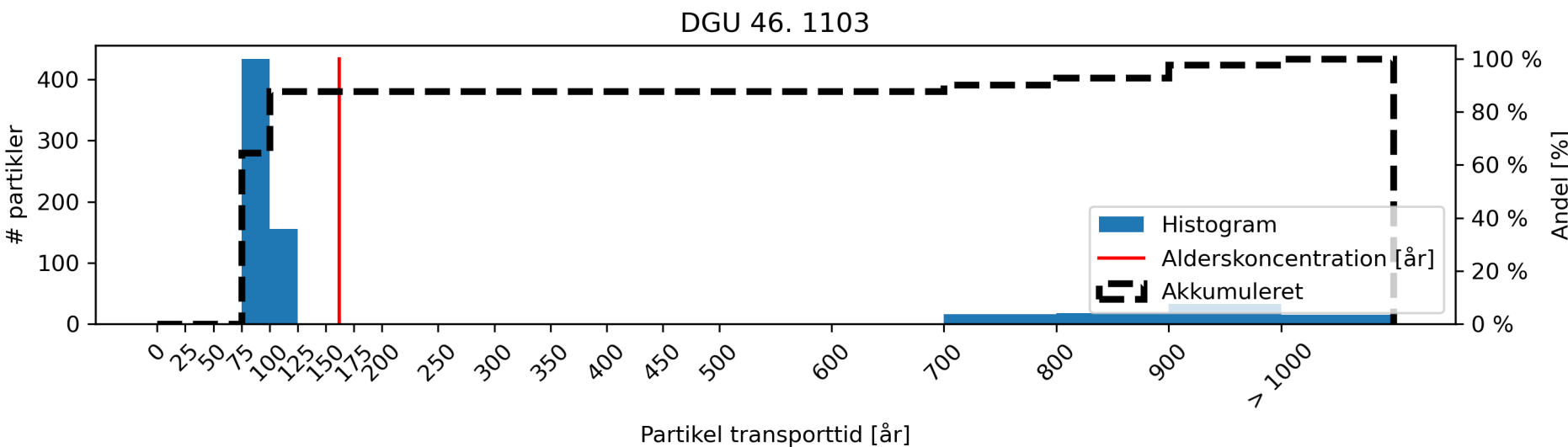
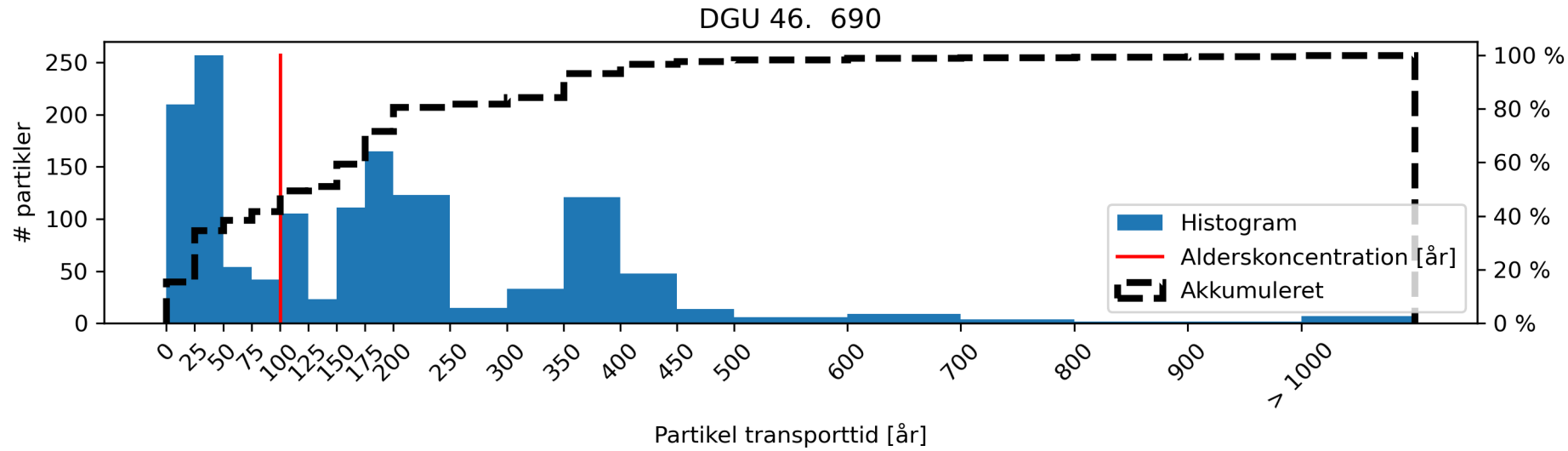
3D snit igennem modellens hydrostratigrafi sammenholdt med observationer med filtersætning

Eksempel fra Grundvandsmodellen for Salling (2023)

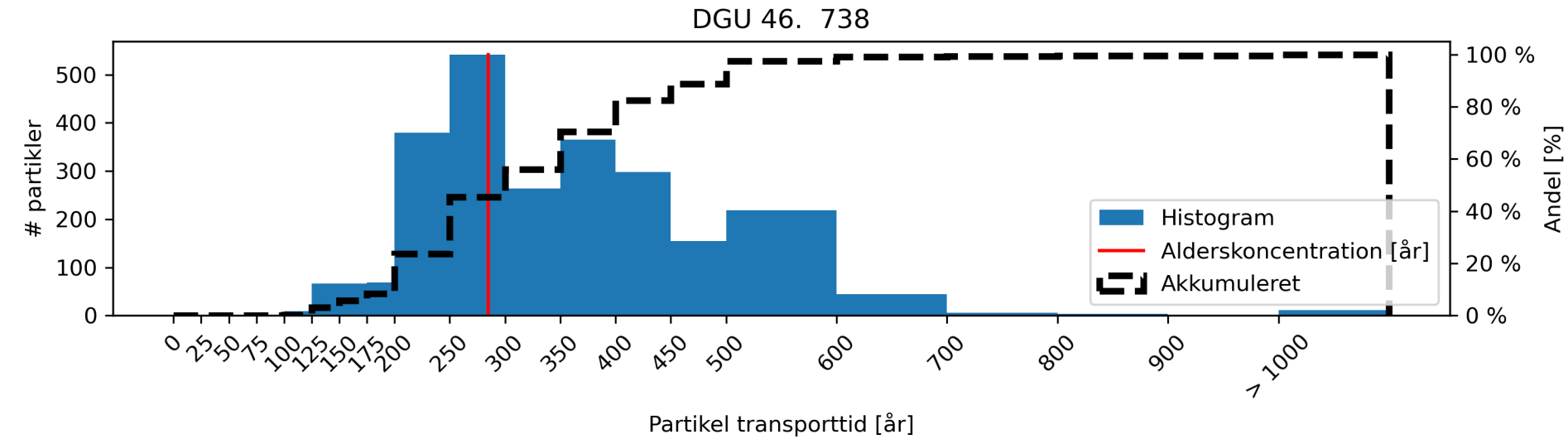

Eksempel fra Grundvandsmodellen for Salling (2023)

Eksempel fra Grundvandsmodellen for Salling (2023)

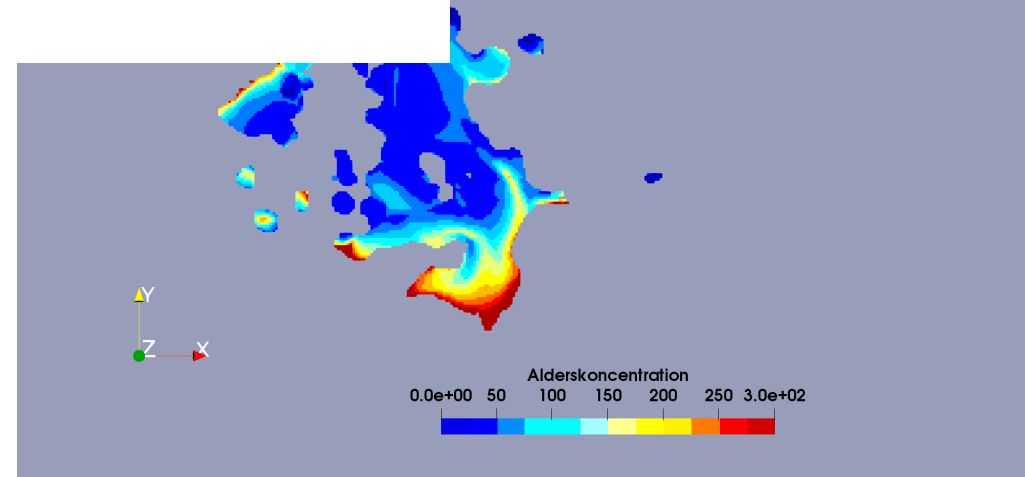
DGU 46. 738

FOHM2100

Observationer med præcisionsring

Anvendelse af aldersdata I grundvandsmodeller (a)

Inversion, partikeltracking + grundvandsmodel

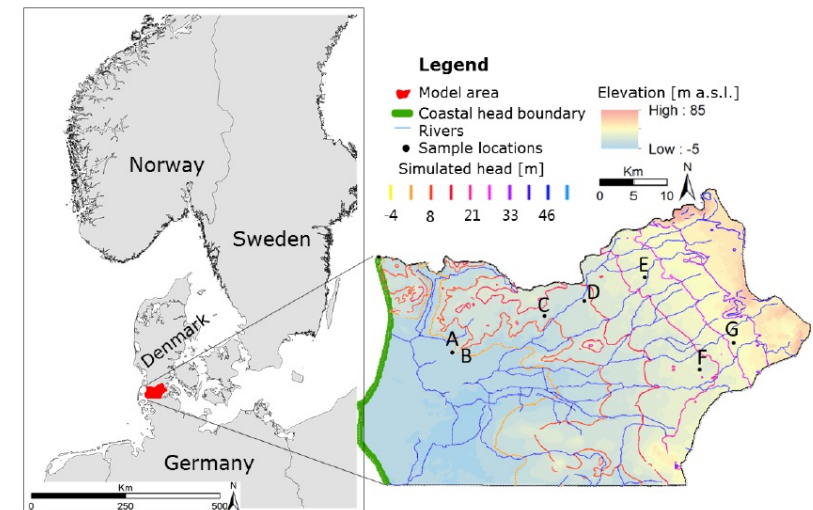
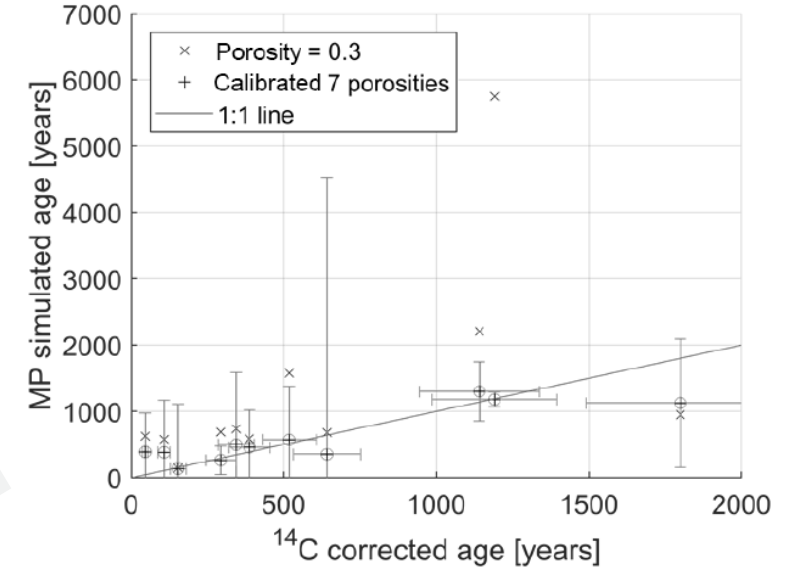
Advektionstransport

$$t(\mathbf{x}) = \int_{x_0}^{\mathbf{x}} \frac{n_e(\mathbf{x})}{q(\mathbf{x})} d\mathbf{x}.$$

$$\Phi_m = \sum (\omega_a (a_{\text{obs}} - a_{\text{sim}}))^2,$$

**KRÆVER GODT
ESTIMAT AF
GENNEMSNITSALDER**

Parameter (n_e)	Initial/preferred value		
Pleistocene sand 1	0.3	PHIMLIM	60
Pleistocene sand 2	0.3	PHIMACCEPT	100
Pleistocene clay 1	0.1	ϕ_m achieved	74
Pleistocene clay 2	0.05		
Miocene sand	0.3		
Miocene clay	0.1		
Miocene clay (Maade formation)	0.05		

Anvendelse af aldersdata I grundvandsmodeller

Inversion, partikeltracking + grundvandsmodel

Advektionstransport

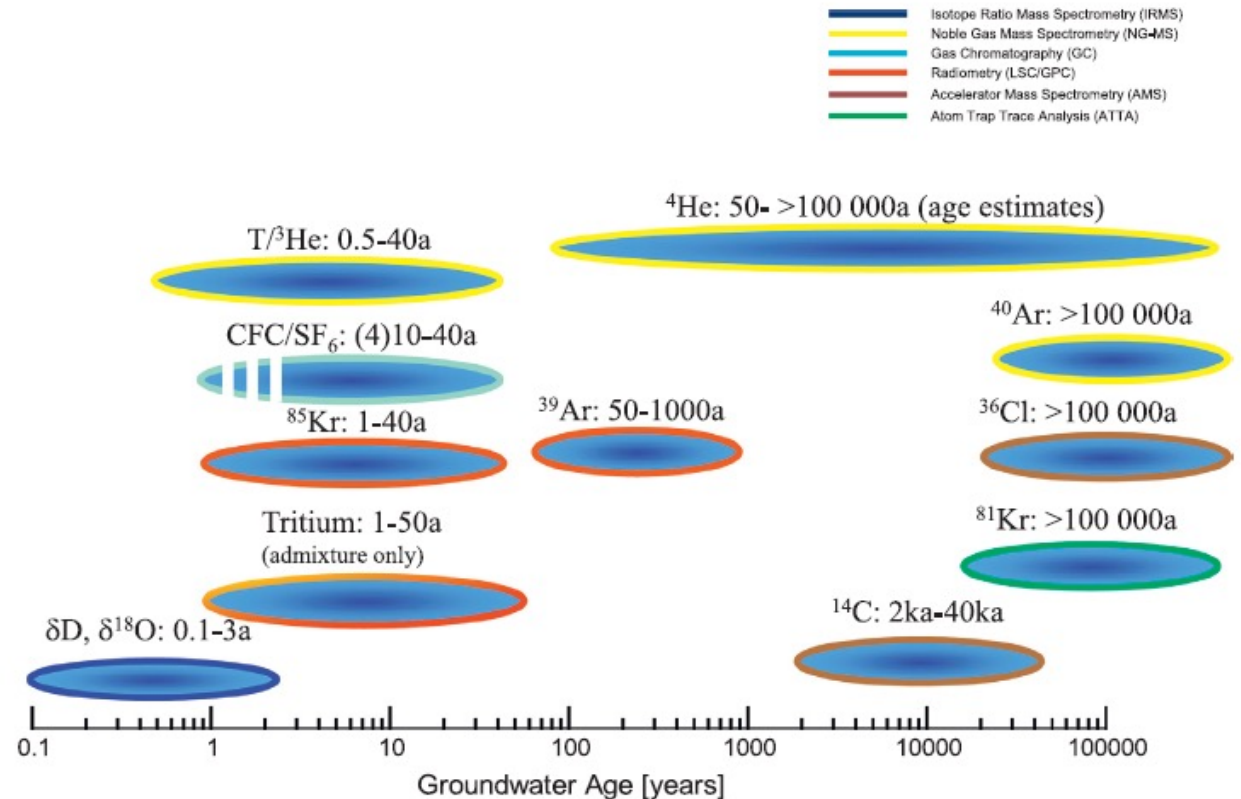
$$t(\mathbf{x}) = \int_{x_0}^{\mathbf{x}} \frac{n_e(\mathbf{x})}{q(\mathbf{x})} d\mathbf{x}.$$

$$\Phi_m = \sum (\omega_a (a_{\text{obs}} - a_{\text{sim}}))^2,$$

Ved anvendelse af "Tracer alder" skal der tages forbehold for hvad den repræsenterer.

Kræver udførelse af aldersdateringer

Er det mere fornuftigt at simulere koncentrationer med 1. ordens nedbrydning?

A. Suckow / Applied Geochemistry 50 (2014) 222–230

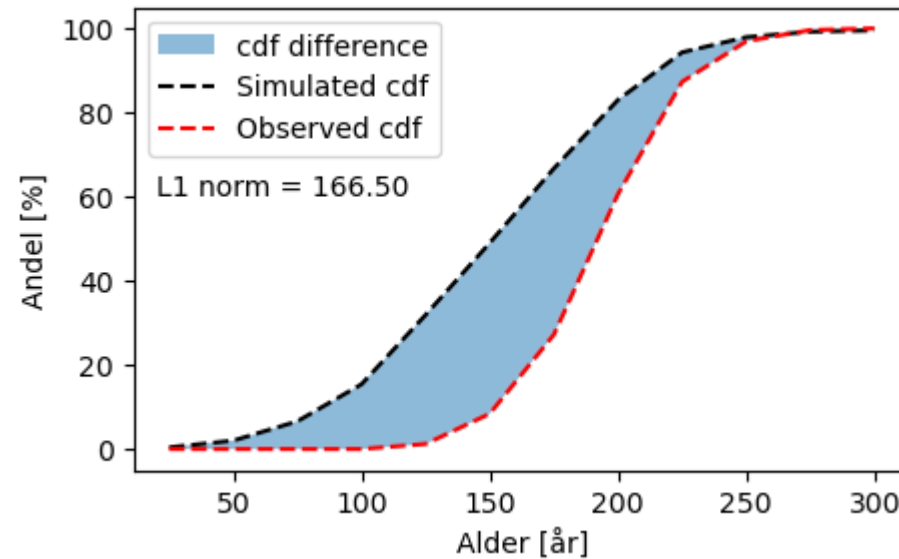
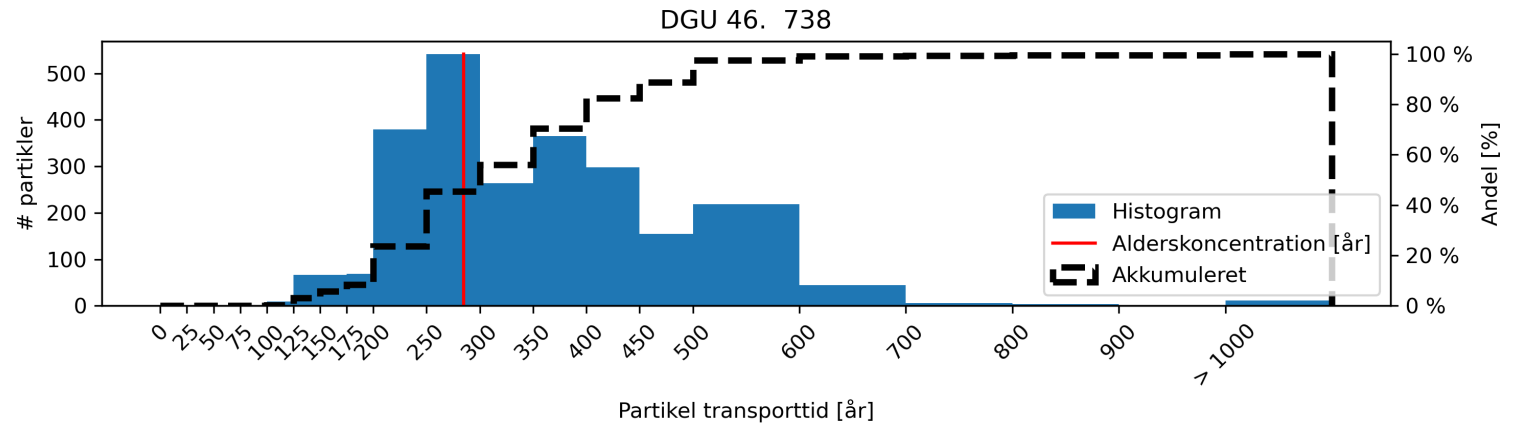
Anvendelse af aldersdata I grundvandsmodeller

Inversion, partikeltracking + grundvandsmodel

Fordelingsfunktioner for simuleret og observeret/beregnet alder

Fordel: kan sammenholde observerede aldersfordelinger direkte med observationer

Udfordring: Kan være meget vanskeligt (umuligt?) at estimere den faktiske aldersfordeling

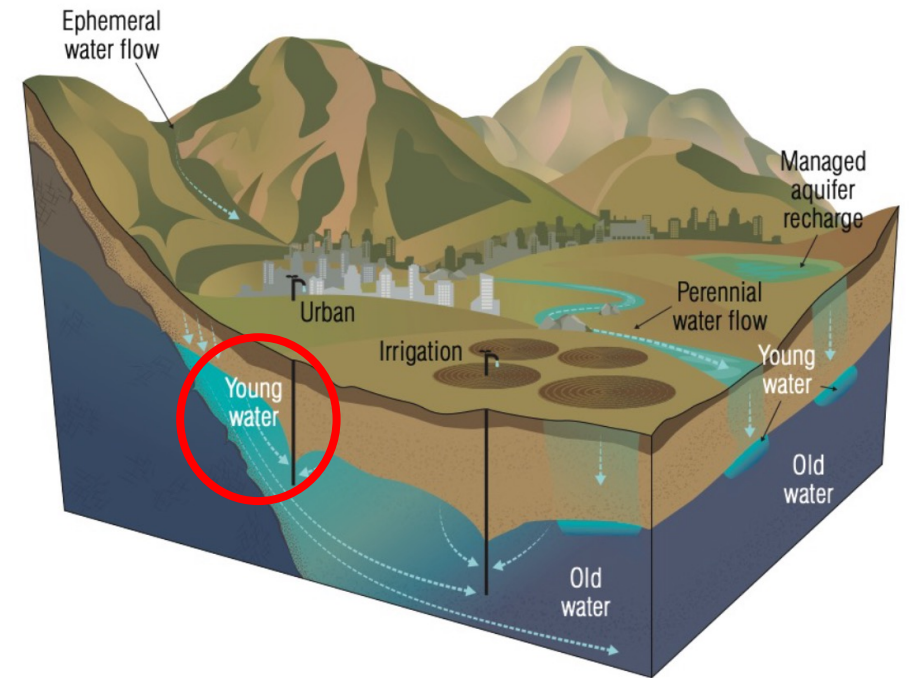
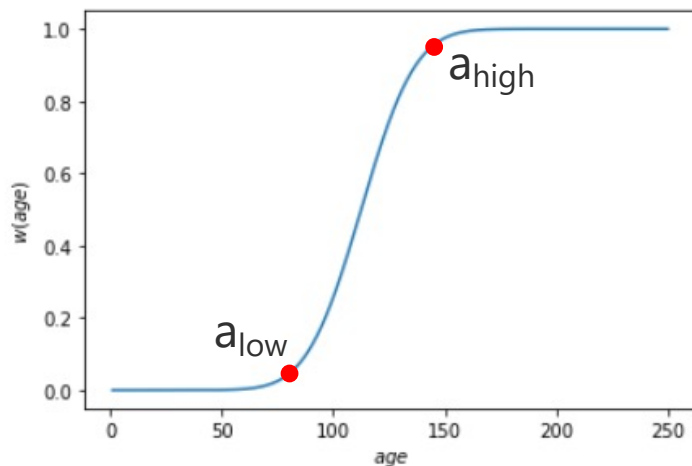
Anvendelse af aldersdata I grundvandsmodeller

Inversion, partikeltracking + grundvandsmodel

Advektionstransport

$$t(\mathbf{x}) = \int_{x_0}^{\mathbf{x}} \frac{n_e(\mathbf{x})}{q(\mathbf{x})} d\mathbf{x}.$$

Young water:

$$w(a) = 0.5 * \left(\frac{\operatorname{erfc}^{-1}(0.05) * (2 * a - a_{\text{low}} - a_{\text{high}})}{a_{\text{low}} - a_{\text{high}}} \right)$$

Anvendelse af aldersdata I grundvandsmodeller

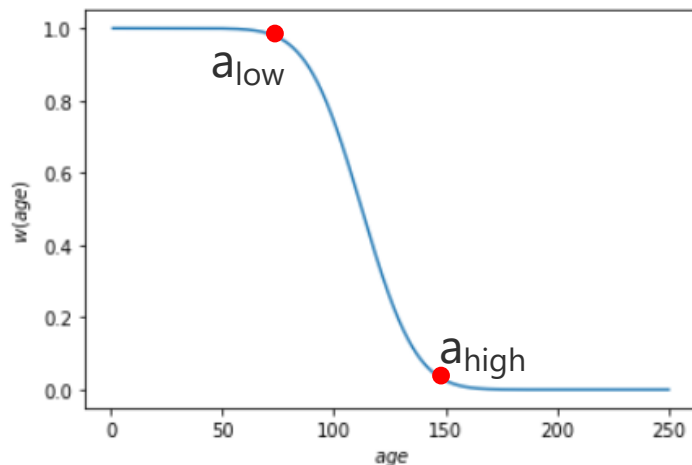
Inversion, partikeltracking + grundvandsmodel

Advektionstransport

$$t(\mathbf{x}) = \int_{x_0}^{\mathbf{x}} \frac{n_e(\mathbf{x})}{q(\mathbf{x})} d\mathbf{x}.$$

Kan nogle af de dygtige geokemikere hjælpe til med at analysere data fra Jupiter?

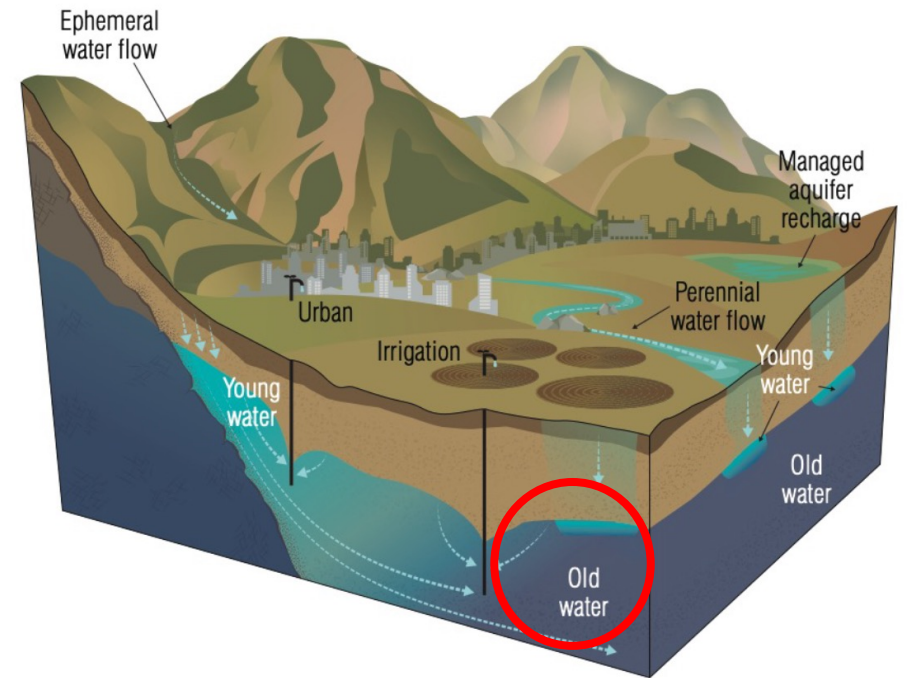
Old water:

Inversion:

$$\Phi_m = \sum_{i=1}^n \omega_{h,i} (h_{sim,i} - h_{obs,i})^2 + \sum_{j=1}^n \omega_{f,j} (f_{sim,j} - f_{obs,j})^2 + \sum_{k=1}^n \omega_{a,k} * w(a_k)^2$$

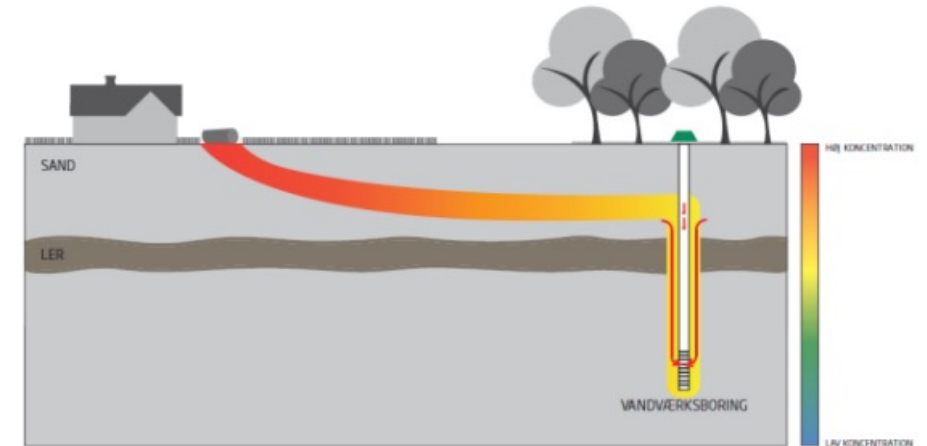
$$w(a) = 0.5 * \left(\frac{\text{erfc}^{-1}(0.05) * (2 * a - a_{low} - a_{high})}{a_{low} - a_{high}} \right)$$

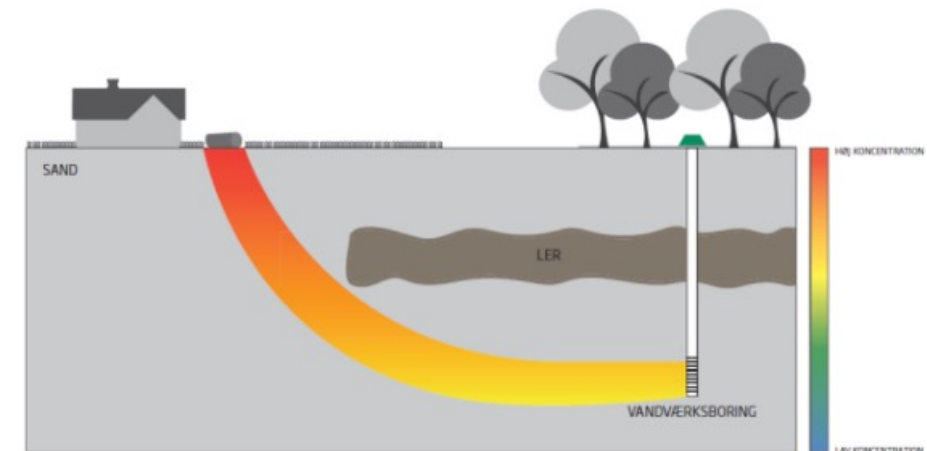
Hvad kan vi måle os frem til?

Borings- eller magasinbetinget forurening

- Utætheder – blandingsvand?
- Flere filtre – større sandsynlighed for kortslutning?
- Korrekt afpropning?
- Simuleringer
- Har vi tilstrækkelig vertical opløsning til at simulere vertikale komponenter af strømningsfeltet?
- Har vi tilstrækkelig horisontal opløsning til at opløse strømningen omkring borerne

Boringsbetinget forurening

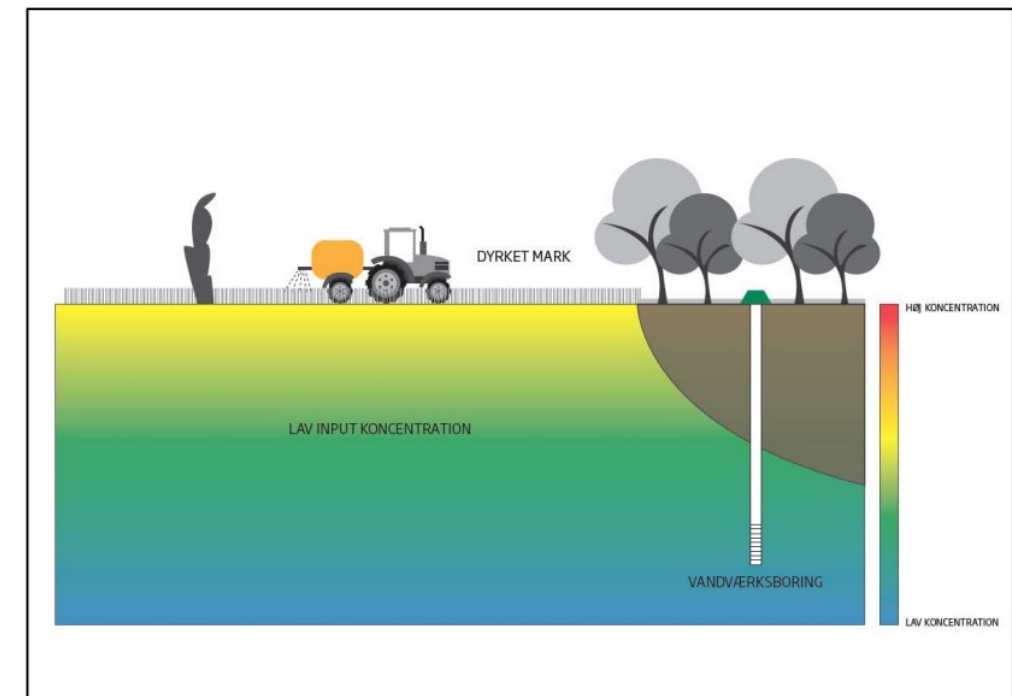
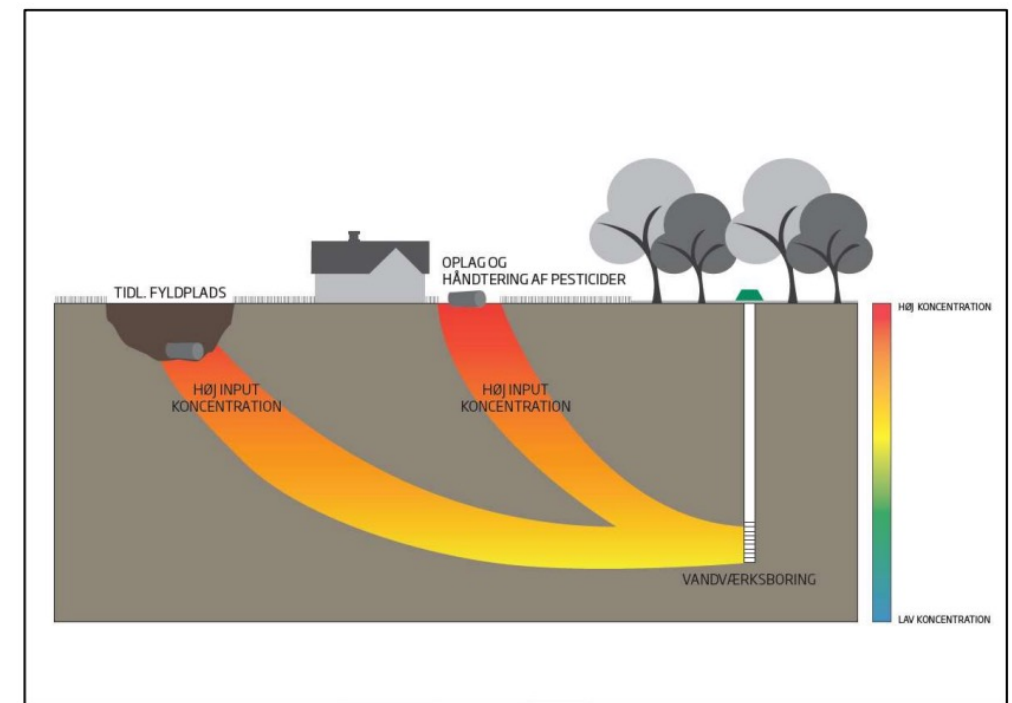
Magasinbetinget forurening

Figur fra Region Syddanmark:
Fund af pesticider i vand fra almene vandværker
- Idékatalog til vandværker og myndigheder
September 2018

Hvad kan vi måle os frem til?

Pesticider i betydelige magasiner, Region Midt

- **Hypotese:** Forureningsflux ud af lavtydende magasiner til betydelige magasiner er lille og udgør sjældent en risiko
- Gennemgang af litteratur, cases og data fra erfaringsopsamling:
 - Højeste koncentrationer af pesticider i primært magasin forekommer ved lavpermeable lokaliteter
 - For lavpermeable lokaliteter har geologi særlig betydning for risiko og masseflux

Hvad kan vi måle os frem til?

Pesticider og geologi

- Bioporer ned til 8-10 meters dybde
- Relikte rodgange fra dengang Danmark var dækket af skov
- Sprækker og forkastninger, som ofte afspejler isbevægelsesretningen, eller som er skabt ved frost/tø processer

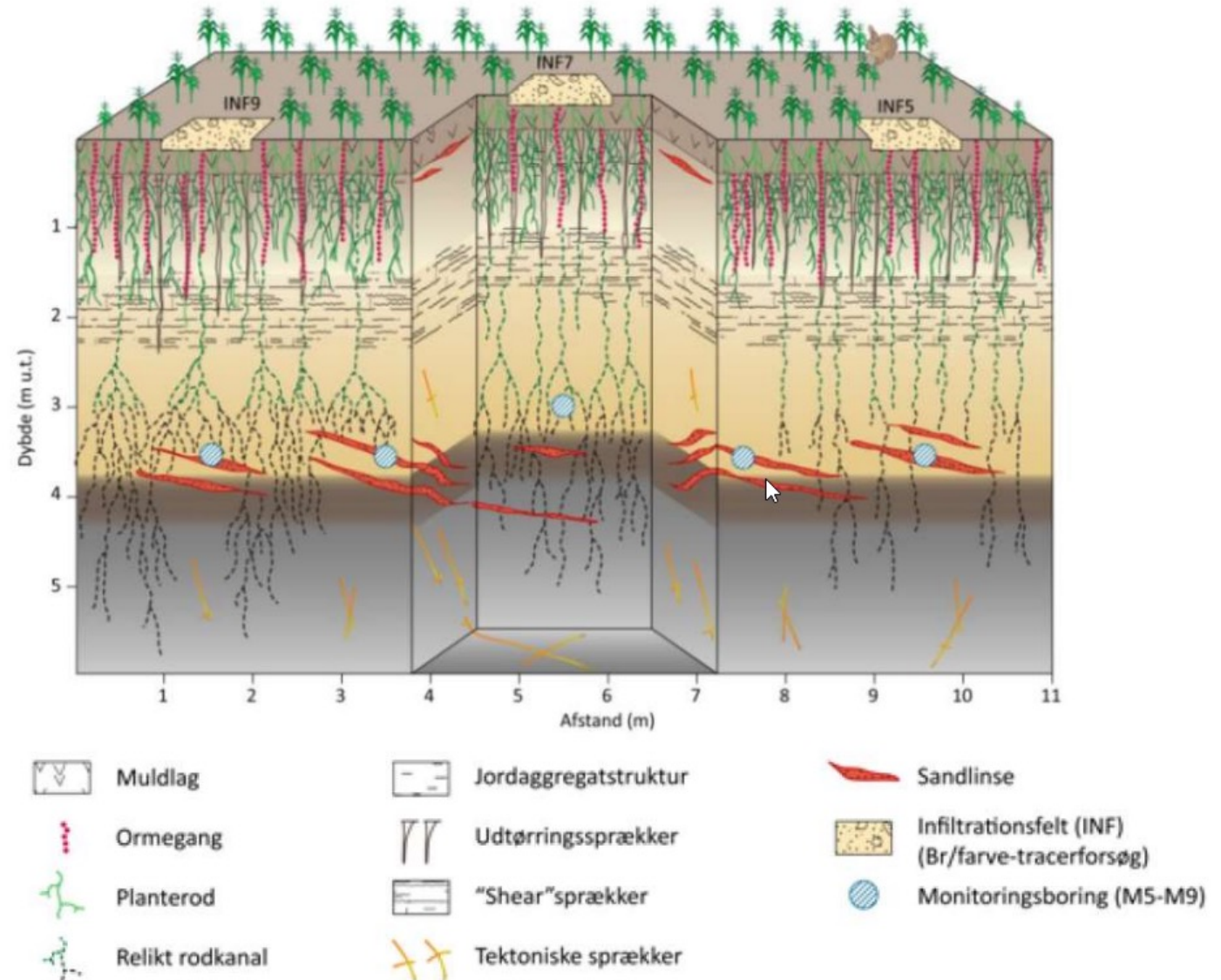

Illustration af sprækker og bioporer i moræneler (Miljøstyrelsen, 2017).

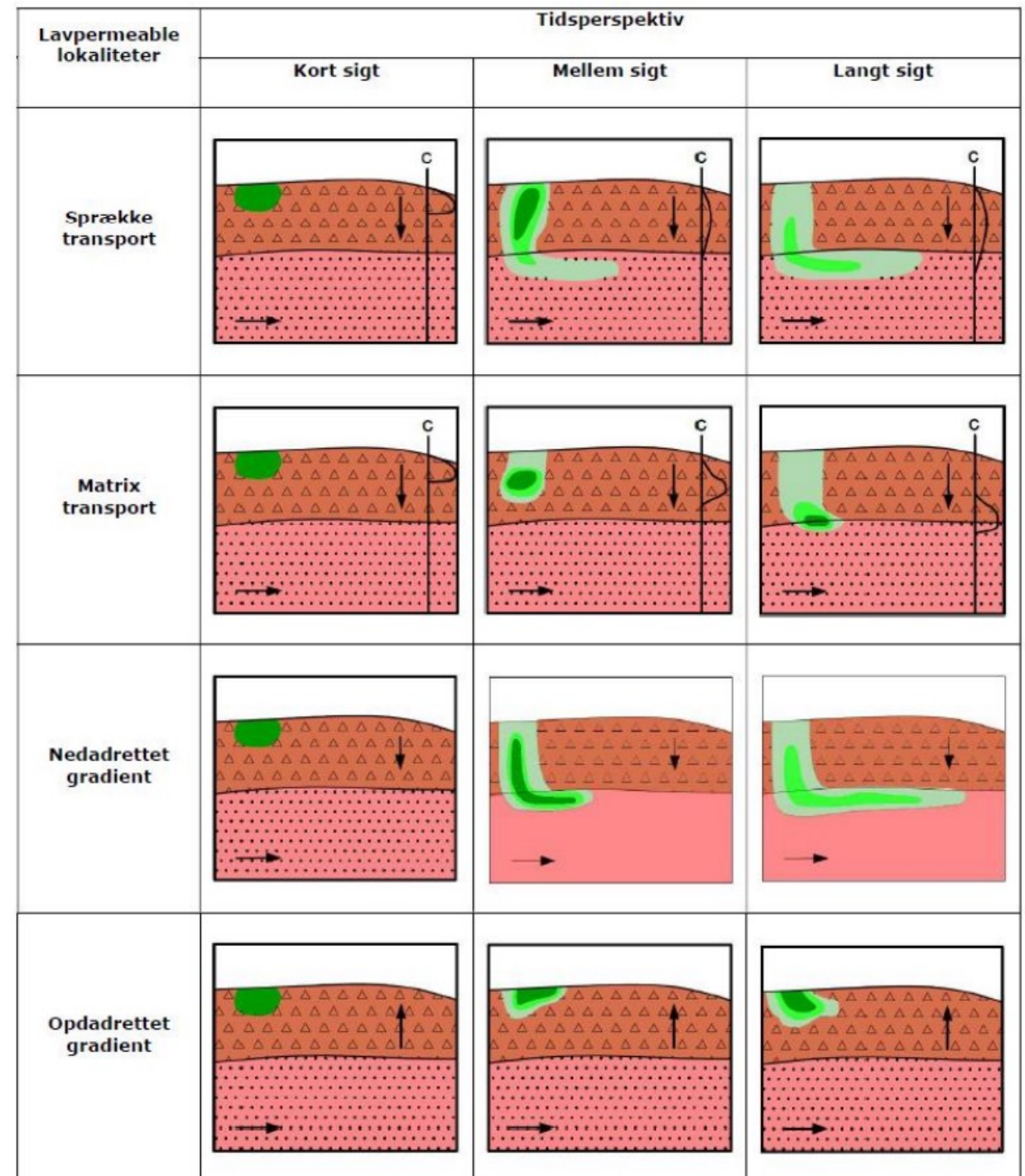
Dybe bioporers forekomst og betydning for pesticidudvaskning i moræneler

Hvad kan vi måle os frem til?

Geologi – strømning i ler

Lavpermeable lokaliteter

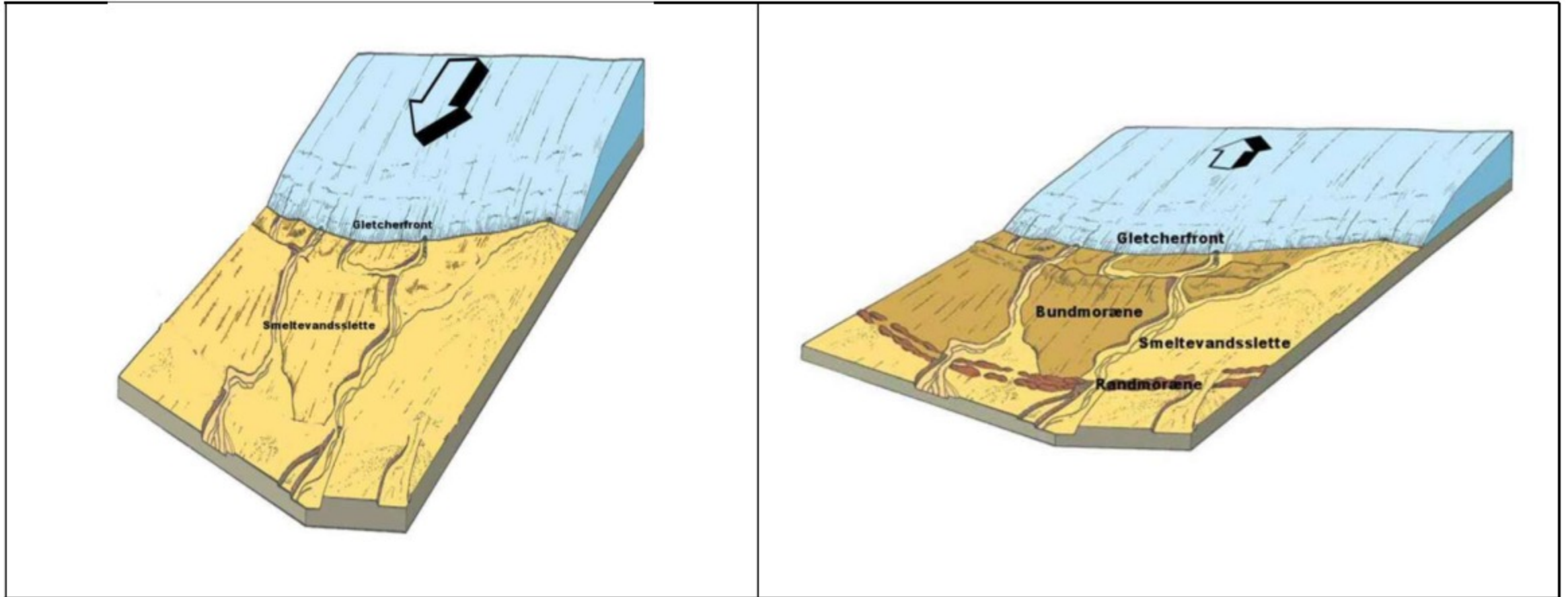
- Sprækketransport
- Matrixtransport
- Opadrettet/nedadrettet gradient

Hvad kan vi måle os frem til?

Geologi – strømning i sand

- Fining downward – aftagende hydraulisk ledningsevne
- Fining upward – stigende hydraulisk ledningsevne

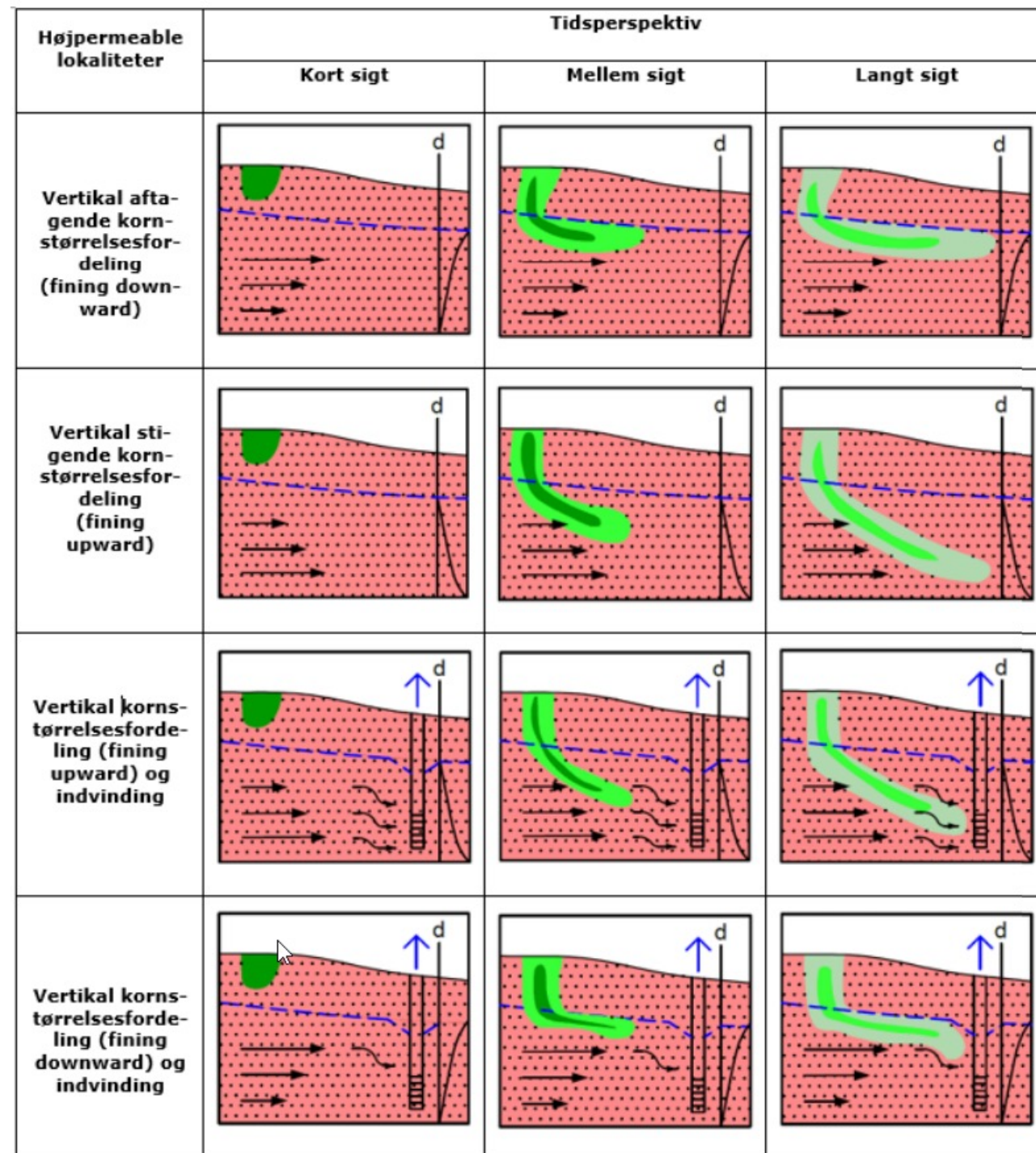

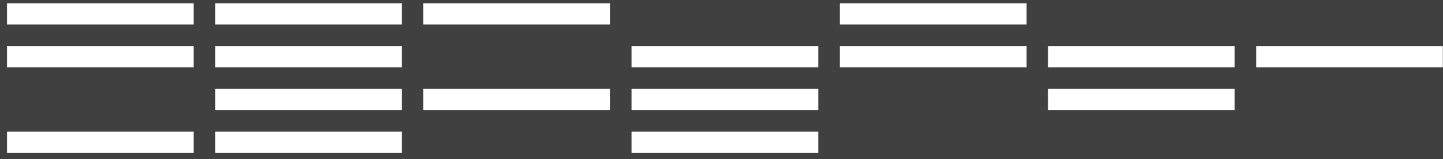
Hvad kan vi måle os frem til?

Geologi – strømning i sand

Højpermeable lokaliteter

- Vertikal kornstørrelsesfordeling (fining upward/downward afhængig af gletcher-retning)
- Fining upward medfører at fanen kan dykke ned i magasinet
- Indvinding og fining upward medfører forstærket effekt
- Forskel i alder top/bund af magasin?

Tak for opmærksomheden
